

ZÁRSZÓ

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

A belgrádi Etnikai Kapcsolatok Fórumának és Vajdaság Autonóm Tartomány Képviselőházának szervezésében ma, Újvidéken *Teleki Pál gróf és a jugoszláv–magyar kapcsolatok* témáról kerekasztal-értekezletet tartottunk azzal a céllal, hogy elemezzük és történelmi szempontból megvilágítsuk azokat a körülményeket és azt a kort, amelyben Teleki gróf élt. A történelmi témák mellett a tanácskozáson szó volt Jugoszláviai és Magyarország együttműködéséről és kapcsolatainak távlatairól, valamint az európai régiók szerepéről az európai együttműködés és integráció fejlődésében.

Az értekezleten mintegy húsz referátumot és hozzászólást hallottunk magyarországi és hazai tudósoktól. Az érdekes beszámolókat nagy figyelemmel hallgatta a mintegy száz jelenlevő. A tanácskozás négy tematikus részre oszlott, amelyek jobbra tartalmilag kiegészítették egymást.

Az első tematikus rész keretében Teleki gróf személyiségéről, szerepéről és munkásságáról volt szó.

A második tematikus rész megpróbálta megvilágítani Teleki gróf szerepét a jugoszláv–magyar kapcsolatok fejlődésében, különös tekintettel politikai és államférfiúi egyéniségét. A 20. századi magyar politikai élet markáns alakjaként mutatták be, akinek államférfiúi tevékenysége két tragikus történelmi eseményhez, a két világháborúhoz fűződik. Az első világháború utáni időszakban Teleki gróf a trianoni szerződéssel befejezett párizsi békekonferencia tevékeny részvevője volt, a második világháború előtt a magyar kormány élén állt, és sikraszállt a jugoszláv–magyar örökbarátsági szerződés tiszteletben tartásáért, nyíltan visszautasítva, hogy a Jugoszlávia ellen irányuló agresszió közvetlen részvevője legyen.

A beszámolók rámutattak néhány olyan kérdésre, amelyek ma is bizonyos kételyeket ébresztenek, és különböző kommentárokat váltanak ki, mint Teleki antiszemitizmusa, revizionizmusa stb.

Felvetődtek a nemzeti kisebbségek múltbeli helyzetével kapcsolatos témák és megoldásuk lehetőségei is.

A magyarországi történészekről számos érdekes történelmi részletet hallottunk Teleki grófról és a második világháború előtti külpolitikai helyzetéről.

A kerekasztal-értekezlet munkájában irodalmárok is részt vettek, így Teleki személyiségét irodalmi szempontból is megvilágították.

Teleki gróf öngyilkosságát egy magas fokú erkölcsi integritással rendelkező ember etikus cselekedetének minősítették.

Az érdekes vita és az a tény, hogy a személyiségről folytatott többórás eszmecsere sem merítette ki e témát, és a felszólalások időtartamát korlátozni kellett, felveti annak igényét, hogy a benyújtott beszámolókat és mindazt, ami Teleki grófról e szövegről elhangzott, tudományos kiadványban publikáljuk, hogy mindezeket az eszméket a feledéstől átmentsük e történelmi korszak jövőbeni kutatói számára is.

A tanácskozás témája és jellege indokolták megtartását, és azt az óhajt, hogy folytatni kellene az ilyen jellegű összejöveteleket és együttműködést.

Reméljük, hogy a jövőben is alkalmunk lesz nálunk vagy Magyarországon találkozni és eszmecserét folytatni a Teleki gróffal vagy talán az e térség történelmi eseményeit megjelölő más személyiségekkel kapcsolatos ismereteinkről. Mindig készek és érdekelték vagyunk ebben, a mindkét fél számára hasznos együttműködésben.

Ezúttal is szeretnénk köszönetet mondani azoknak a felkért tudományos dolgozóknak, akik személyesen nem lehettek jelen a tanácskozáson, de beszámolójukat rendelkezésünkre bocsátották.

OROSZ János